

**UCHWAŁA NR VI/35/2019
RADY GMINY TARNAWATKA
z dnia 25 marca 2019 roku**

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Tarnawatka na lata 2019 – 2021.

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.), art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) Rada Gminy Tarnawatka uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
mgr Marek Barcib
13.12.19

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
K. Mańdziuk
Kazimiera Mańdziuk

UZASADNIENIE

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art.176 pkt1 i art.179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji gmina w ramach zadań własnych ma zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu między innymi opracowuje 3 letnie programy wspierania rodziny.

Program zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych.

Celem programu jest przywracanie rodzinom zdolności do przezwycięzania ich problemów opiekuńczo – wychowawczych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały jest uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
K. Mańdziuk
Kazimiera Mańdziuk

Załącznik
do Uchwały Nr VI/35/2019
Rady Gminy w Tarnawatce
z dnia 25 marca 2019 roku

***„Gminny program wspierania rodziny
na lata 2019-2021”***

Tarnawatka, 25 marca 2019 roku

I. Wstęp – założenia programowe.

Rodzina jest pierwszym , najważniejszym środowiskiem w życiu dziecka. Dlatego tak ważne jest zachowanie poprawnych relacji między jej członkami. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.) obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego

Jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji mających kontakty z rodzinami oraz podejmowania działań na rzecz tych rodzin w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Umieszczenie dziecka poza rodziną biologiczną – w systemie pieczy zastępczej- jest o wiele bardziej kosztowne niż pomoc rodzinie mająca na celu przywrócenie jej zdolności do wypełniania tych funkcji.

Niezwykle ważnym elementem wsparcia rodziny jest asystentura rodziny. Rolą asystenta jest wspieranie rodzin, które z różnych powodów nie są w stanie samodzielnie pełnić prawidłowo funkcji opiekuńczo wychowawczych wobec własnych dzieci. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest pedagogizacja rodziców oraz ich wspieranie informacyjne, emocjonalne, instrumentalne poprzez towarzyszenie w różnych czynnościach dnia codziennego. Jednocześnie asystent rodziny jest zazwyczaj koordynatorem działań wielu innych służb społecznych, pracujących z daną rodziną i na jej rzecz.

II. Diagnoza społeczna

Według danych statystycznych ewidencji ludności na koniec 2018 r. liczba mieszkańców Gminy Tarnawatka wynosiła 3992, w tym kobiety 1999 i mężczyźni 1993. Struktura grup wiekowych przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny 797, w tym kobiet 389, mężczyzn 408,
- wiek produkcyjny 2600, w tym kobiet 1262, mężczyzn 1338,
- wiek poprodukcyjny 595, w tym kobiet 348, mężczyzn 247.

Głównym problemem w gminie jest brak rozwiniętego przemysłu i usług co wiąże się z wysokim bezrobociem. Struktura bezrobocia w gminie w poszczególnych latach na (na koniec każdego roku) przedstawiała się następująco:

- 2015 rok – 259 osób,

- 2016 rok – 232 osoby,
- 2017 rok – 171 osób,
- 2018 r. - 143 osoby, w tym z prawem do zasiłku 5 i długotrwale bezrobotni 78.

Dane statystyczne nie przedstawiają jednak danych rzeczywistych, które są znacznie wyższe, a wynika to z faktu, że w wielu przypadkach w rodzinie zarejestrowany jest tylko jeden z małżonków, a drugi jedynie zgłoszony do ubezpieczenia. Występuje także tzw. bezrobocie ukryte, co jest zjawiskiem powszechnym na wsi, ponieważ osoba posiadająca gospodarstwo o pow. powyżej 2 ha nie może się zarejestrować jako osoba bezrobotna a fakt posiadania małego gospodarstwa nie daje gwarancji godnego życia. W związku z powyższym w roku 2018 z pomocy społecznej GOPS skorzystało 213 rodzin, które liczyły 419 osób. Z analizy sytuacji rodzin, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej wynika, że na ich status składa się wiele powodów, a głównie: bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm, długotrwała choroba, bezradność w prawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Najliczniejszą grupą rodzin korzystających z pomocy społecznej są rodziny, w których występuje problem bezrobocia. Bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Istotnym aspektem są też skutki psychologiczne bezrobocia. Powoduje ono zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna – ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych.

Niewątpliwie na poprawę sytuacji ma wpływ realizowany program 500 +. Dodatkowy wpływ gotówki, pod warunkiem jej racjonalnego wykorzystania, poprawił sytuację materialną wielu rodzin i dzieci w tych rodzinach.

Powodem przyznania pomocy jest również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ten powód, któremu współtowarzyszą inne np. bezrobocie, alkoholizm, był przyczyną korzystania z pomocy społecznej przez:

- 23 rodziny w 2016 r. (83 osób w tych rodzinach),
- 23 rodziny w 2017 r. (76 osób),
- 16 rodzin w 2018 r. (53 osób).

Ta grupa rodzin stanowi potencjalnych beneficjentów przewidzianych działań programowych.

Zjawisko pieczy zastępczej na terenie naszej gminy jest zjawiskiem marginalnym i wynika z bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Według rozeznania pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny pracujących na terenie gminy, w chwili obecnej nie ma dzieci oczekujących na umieszczenie w rodzinach zastępczych, bądź w domach dziecka.

III. Cel programu

Główny cel programu dotyczy wsparcia rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych umożliwiających:

1. zapewnienie dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową,
2. zapewnienie ochrony przysługujących dzieciom praw i wolności,
3. zapewnienie dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka poprzez
 - wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
 - rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
 - podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
 - pomoc w integracji rodziny,
 - przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
 - dążenie do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny winno być prowadzone w formie pracy z rodziną i pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Zadania te powinny być realizowane przy współpracy z podmiotami świadczącymi pomoc rodzinie tj. GOPS, zespół interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, szkoły, kuratorzy, policja, sądy, służba zdrowia, stowarzyszenia, parafie.

Pracownicy socjalni w swojej pracy wielokrotnie spotykają się z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W takiej sytuacji wnioskuje o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny, co przewiduje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Powołanie asystenta rodziny jest zadaniem własnym gminy. W latach 2012 – 2014 było zadaniem fakultatywnym, a od 2015 roku stało się zadaniem obligatoryjnym. Obecnie GOPS w Tarnawatce zatrudnia asystenta rodziny w pełnym wymiarze czasu pracy, a jego wynagrodzenie w części jest pokrywane z budżetu wojewody.

IV. Przewidywane działania prowadzące do realizacji celów

Działania przewidziane w poszczególnych celach szczegółowych umożliwią realizowanie na szczeblu gminnym oraz w środowisku lokalnym polityki prorodzinnej rozumianej jako stwarzanie warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych umacniających rodzinę, zapewniających jej trwałość, rozwój oraz właściwe wypełnianie przez nią podstawowych zadań, a szczególnie funkcji opiekuńczo - wychowawczej.

Cele programu będą osiągnęte poprzez następujące działania

1. Diagnozowanie problemów rodziny i dzieci.
2. Zapobieganie patologii rodziny oraz patologii wychowania dzieci poprzez:
 - a) *pomoc rodzinom w eliminowaniu czynników ryzyka nieprzystosowania społecznego i wzmacnianie czynników chroniących przed patologią (praca indywidualna z rodzicami, dziećmi),*
 - b) *pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji rodzinnych.*
3. Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą w zakresie:
 - a) *pomoc w rozwiązywaniu kryzysów rodzinnych, osobistych, szkolnych, rówieśniczych,*
 - b) *interwencja kryzysowa w rodzinie w uzasadnionych przypadkach,*
 - c) *zapobieganie pozbawieniu władzy rodzicielskiej i umieszczaniu dzieci w domach dziecka - praca wychowawcza z rodziną,*
 - d) *pomoc rodzinie w unormowaniu sytuacji rodzinnej w celu przywrócenia opieki nad dziećmi umieszczonymi w domu dziecka, rodzinie zastępczej, ośrodkach wychowawczych,*
 - e) *udzielanie indywidualnych konsultacji psychologicznych i prawnych dla rodzin,*
 - f) *udzielanie pomocy socjalnej rodzinie (różne formy),*
 - g) *pomoc w poszukiwaniu pracy (typowanie na kursy zawodowe, pośrednictwo itp.),*
 - h) *współpraca z kuratorami sądowymi - wypracowanie wspólnych działań,*
 - i) *współpraca z placówkami leczniczymi w celu pomocy rodzinie w podjęciu leczenia odwykowego (od alkoholu lub narkotyków).*
4. Pomoc w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych poprzez wskazanie możliwości uzyskania pomocy w nauce – w świetlicach szkolnych.
5. Kwalifikowanie do korzystania ze stołówek szkolnych i opłacanie dożywiania przez GOPS.
6. Pomoc finansowa przy zakupie książek i pomocy szkolnych.
7. Umożliwienia dzieciom wypoczynku zimowego i letniego, pomoc w dofinansowaniu do kolonii i obozów.
8. Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów dydaktycznych i wychowawczych.
9. Współpraca z kuratorami sądowymi w celu ujednolicenia oddziaływań wychowawczych.

10. Pomoc powracającym z uzależnienia od alkoholu lub narkotyków w integracji ze środowiskiem.
11. Zatrudnienie na stałe osoby o odpowiednim przygotowaniu i kwalifikacjach do pełnienia funkcji asystenta rodziny.
12. Zorganizowanie gminnej świetlicy socjoterapeutycznej zapewniającej dzieciom pomoc w nauce, opiekę i rozrywkę po lekcjach, posiłek.

V. Czasokres i koszt realizacji programu.

Realizacja programu odbywać się będzie w ciągu 3 lat, a jego efekty zależą od ścisłej współpracy podmiotów, sytuacji w gminie oraz środków finansowych, które zostaną przeznaczone na ich urzeczywistnienie.

Ośrodek Pomocy przeznacza na realizację działań środki własne, a ponadto ubiegać się będzie o dofinansowanie z innych źródeł.

Koordynatorem programu będzie GOPS w Tarnawatce.

VI. Założenia ewaluacyjne - oczekiwane efekty

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one i w jakim stopniu zrealizować założone cele programu.

W przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami, uzyskamy:

1. Poprawę funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
2. Poprawę sytuacji dziecka w rodzinie.
3. Zapobieżenie umieszczania dziecka w pieczy zastępczej.
4. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobieżenia powstawania sytuacji kryzysowych.
5. Poprawę stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka.
6. Analizę sytuacji rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi pod kątem zasadności przydzielenia asystenta rodziny.

VII. MONITORING PROGRAMU

Monitoring realizacji programu służy sprawdzeniu czy zostały zrealizowane planowane działania oraz jaki jest wynik zrealizowanych przedsięwzięć.

Raport z ewaluacji i monitoringu programu będzie sporządzany co roku do końca pierwszego kwartału roku następnego. Na zakończenie okresu trwania programu przeprowadzone zostanie podsumowanie i analiza z raportów rocznych oraz ewaluacja końcowa programu.

VIII. PARTNERZY W REALIZACJI PROGRAMU

Przedstawiony program opieki nad dzieckiem i rodziną, obejmuje teren gminy Tarnawatka, w którym – oprócz GOPS z asystentem rodziny i pracownikami socjalnymi - uczestniczyć będą instytucje i organizacje, takie jak:

1. *Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnawatce*
2. *Placówki szkolne na terenie gminy Tarnawatka*
3. *Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Tarnawatce*
4. *Parafia Rzymsko – Katolicka*
5. *Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Tarnawatka*

6. Stowarzyszenie Wzgórze Przyjaźni
7. Policja
8. Kuratorzy sądowi
9. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tomaszowie Lub.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
K. Mańdziuk
Kazimiera Mańdziuk